

pomoći požunski sabor (sazvan za 25. aug. 1811.), ali taj je pokazao toliko ogorčenje, da ga je kralj konačno morao raspustiti. Uto stiže Napoleona potpuni poraz u Rusiji, a to bješe na proljeće 1813. znak, na koji je čitava Evropa skočila na oružje, da se oslobodi francuske prevlasti. Sada je Ilirija iščezla, a njene zemlje opet dodoše pod vlast kralja Franje. Hrvatsku i Dalmaciju zauzeo je u jesen 1813. general barun Franjo Tomašić uz izdašnu potporu pobunjena naroda, dok je Dubrovnik i Boku zaposjeo general Todor Milutinović. Sada se proširi ime Dalmacija na svu zemlju od Zrmanje do Budve, koja bi opet ravno podređena Beču, dok je Vojna Krajina opet produžila stari život. Sve je to onda potvrdio Bečki kongres (1815). Međutim bečka vlada ne htjede da sada povрати Hrvatskoj Napoleonovu „civilnu Hrvatsku“, već je ostavi u vezi s Kranjskom i podvrgne njemačkoj upravi u Ljubljani. Od ovih zemalja obrazova vlada (3. aug. 1816.) kraljevinu Iliriju na veliku srdžbu i brigu hrvatskih staleža. Tek poslije dugoga traženja povрати kralj opet Hrvatskoj ovaj dio njezine zemlje (1822), ali kvarnerske otoke ne povрати Hrvatskoj, već ih priklopi Istri, dok se naslov „kralj Ilirije“ sačuvao sve do danas.

III.

Drugo doba vladanja Franje I.

(1815—1835).

Obnovljeni apsolutizam. Postupak bečke vlade spram želja Hrvata poslije 1813. u svezi je s obnovljenim apsolutizmom po padu Napoleonovu. Duša tomu apsolutizmu bijaše prvi ministar knez Metternich (od 1809. do 1848.), čovjek obrazovan, duhovit i radin, ali silovit i samovoljan. Već 1811. predlagao je kralju suspenziju ugarskoga i hrvatskoga ustava, no Franjo ne htjede da ga sluša zbog tadanjih međunarodnih zapletaja. Sada, poslije 1815., posluša Franjo Metternicha, pa tako se obnoviše teška vremena za Ugarsku i Hrvatsku. I opet procvate cenzura do nevidjene strogosti; pače svijet se nije smio baviti filozofijom, historijom ili prirodnim naukama, već jedino glazbom, istočnim jezicima i sličnim „neopasnim“ predmetima. Škole su zbog toga bile na pola prazne, jer je vlada išla za tim, da dobije pokorno činovništvo, a ne prosvijetljene državljane. U takim prilikama Hrvati i Mađžari opet se uteku županijskim skupštinama, gdje su iznosili glasne prosvjede. Nato imenova vlada po županijama komisare te je vojničkom silom provodila kraljevske